

izhaja vsak četrtek
in velja s poštnino vred
in v Mariboru s pošilja-
njem na dom
za celo leto 3 gld. — kr.
„ pol leta 1 „ 60 „
„ četr let — „ 80 „
Naročnina se pošilja
opravištvu v dijaškem
semenišču (Knaben-
seminar.)

Doležniki tisk. društva
dobivajo list brez po-
sebne naročnine.

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Posamezne liste
prodaja knjigar Novak
na velikem trgu
po 5 kr. — Rokopis
se ne vračajo, nepla-
čani listi se ne spre-
jemajo. —

Za oznanila se pla-
čuje od navadne vrsti-
ce, če se natise on-
krat 8 kr., dvakrat 12
kr., trikrat 16 kr.

Zahvala.

O svojem 70. rojstnem godu doživel sem radosti, koje bi se nikdar ne bil nadejal. Prijatelji od blizu in od daleka, iz slovanskih in nemških pokrajin, združeni in posamni, zastopniki društev, zavodov, mest, sel itd. donesli so mi mnogobrojnih dokazov svoje ljubezni in naklonjenosti ustmeno in pismeno, in došlo mi je toliko častnih listin, pa tudi dragocenih umotvorov in krasnih tvorin iz ženskih rok, da ne vzmagam besedi, s kojimi bi izrazil občutke svojega globoko ginjenega srca.

Sam dobro vem in se radujem temu, da vsa ta odlikovanja ne veljajo tolikanj meni, posamezniku, marveč dobri in vzvišeni stvari, koji služim doslej 36 let; a zarad tega mi dolžnost srčne zahvale nikakor ni manjša.

Tolikega veselja res presunjen morem javno svojim prijateljem, vsem skupaj in vsakemu posebej, le s slabimi besedami objaviti svojo najtoplejše zahvalo za tolika preljubeznjiva čestitanja z najiskrenejšo željo: naj Bog vsemogočni milostivo izvrši vsa voščila, koja so bila tako toplo naglašana o nepozabljivih dneh 17. 18. in 19. novembra t. l. od prodragih mi prijateljev!

V Ljubljani dne 26. novembra 1878.

Dr. Jan. Bleiweis.

Proslavljanje g. dr. Bleiweisa v ptujski čitalnici.

II. Dalje razlagal je g. profesor Žitek, kako in kateri možje, posebno iz naše okolice med Muroj in Dravoj, so že pred l. 1848 podpomagali izdavatelju Novic s svojim peresom. Zlasti mikalo nas je seznaniti, kako je naš zgodovinar Kremp najpoprej po „Gajci“ segnul, in čuti, kako je tudi najstareji izmed sedaj še živečih spisateljev štajersko-slovenskih, g. Anton Šerf, rojen Prekmurec, odstopil od Dankovega pravopisa, v katerem je med l. 1820—30 bil izdal nekoliko knjig, poprijel se novega, in v 10. listu „Novic“ l. 1845 dal tis-

kati pesmico pod naslovom „Domorodeam“, ki se takole glasi: Stara mati nas je porodila, — Prav obilno oskrbela vse; — Ona je bogata negda bila — Pa bogastva se znebila je. — Tisti svojo mater prav spoštuje, — Ki ji blago spravlja zdaj nazaj, — Najdeno ji zvesto zavaruje, — Tujo pak ne snago trebi v kraj. — Po prebranju te pesmice, koja je očitni že pred 30 leti pisani hvalospjev Bleiweisu, je govornik pokazal v pojedinih primerih: kako domoljubno, modro in previdno je taki v početku novorojene svobode l. 1848 postopal „Dr. Bleiweis, urednik „Novic“ in tovarš prve kompanije narodne straže v Ljubljani“ (tako se je podpisal v uvodnem članku „Novic“ izišlih dne 22. sušca 1848); kako prijazno pa resnobno, prav po očetovsko je svoje rojake podučeval in opominjal ne prenačiti in ne prevzeti se, in ne zagaziti iz potih postave, ampak mirno počakovati dobrot, ktere bo novi red seboj prinesel; dalje, kako je političnega voditelja slovenskega naroda podpiral in koliko zaslug pridobil si v tem času in koj v početku izhajanja „Novic“. Bleiweisov najmarlji-veji sodelovavec, nevtrudljivi, veleučeni, za vsaki pravi napredek goreči starosta koroških rodoljubov, ljubeznjivi in blagi č. g. Matija Majar; kako so Bleiweisu s peresom, z rečjo i z djanjem pomagali naši rojaki med Muroj in Dravoj, pred vsemi: Trstenjak, Caf, Muršec, Kočever; dalje Macun, Matjašič, Vogrin, Prelog, Stranjšak, Bratkovič, Klemenčič, Hrašovec, Ciringar, Kreft in drugi. Ali pri vsem tem, da je tudi druga ideja Bleiweisova tako pri njenem rojstvu povsod, kder Slovenci prebivajo, živí odziv najšla, še se taista dozda ni v življenju uresničila. Vendar zavolj tega ne obupajmo, ker vsi dobro vemo: da vsak „veliki in košati hrast dolgo let hrastič je bil.“!

Razve neštevilnih poedinih večih in manjih sestavkov najrazličnejšega zadržaja, koje je za „Novice“ Dr. Bleiweis bodisi sam napisal, bodisi dopolnil ali popravil, izdal še je precej veliki broj samostalnih knjig v slovenskem, nemškem in latinskem jeziku, kterih naštevati bi bilo za dnes preobširno. Način pisanja in govorenja Bleiwei-

sovega je prost in tako poljuden, da ga vsak kmet lahko razumi, ali včasih tudi prav oster, posebno kedar odgovarja načelnim protivnikom svojim, vselej pa točen in logičen. Ostalo bi še mi povedati, gospoda moja! gdektere črte iz privatnega življenja mnogoskušnega sedemdesetletnega našega „očeta“! ali niti nameravam potrpežljivosti Vaše še dalje zaprositi, niti bi mi bilo mogoče silno množino njegovih izkušenj, dasi tudi v celo kratkih potezah, količkaj izerpiti. Zatorej le samo nekaj malega in to celo na kratko! Narodil se je Janez Bleiweis 19. novembra 1808. v mestu Kranju, kder mu je oče bil trgovec. Po dovršenju normalnih šol v rojstvenem mestu in gimnazijalnih v Ljubljani podal se je na vseučilišče v Beč in postal je tam l. 1832. dohtar zdravilstva. V Beču ostal še je potem nekoliko časa, l. 1841. pa je bil imenovan za profesorja rancelniškega zavoda v Ljubljani. Dve leti poznej prevzel pa je tajništvo gospodarskega društva in isto leto počel izdavat „Novice“, kojih prvi list je 5. malega srpana 1843. zagledal beli dan. Da pa je onega časa, odkar se je v Avstriji ustavna vlada pričela, neprestano ud deželnega poslanstva, in kako se tam ponaša kot branitelj pravic svojega naroda, vse to je celemu slovanskemu svetu dobro poznano, kakor tudi ta okolnost, da je zaradi svojih nebrojnih zaslug od mnogih občin in društev bil imenovan za častnega uda. Menje znana pa so morebiti tri odličja, izhajajoča od velemožnih koronanih glav, in te so po vremenu, kakor so mu bila podeljena, sledeča: Prvo sijajno odličje priposlano je bilo spisatelju Dr. Janezu Bleiweisu iz Nižnjega Novgoroda na Ruskem l. 1862. ob priliki praznovanja tisočletnice ruskega carstva. Ob onoj zgodi bilo se je namreč 25 Avstrijancev počastilo z različnimi redi, in med temi bil je tudi Dr. Janez Bleiweis. Vsi ti odlikovani slovanski spisatelji dobili so proslavljenje zgoli in samo za svoje literarne zasluge. Razun prvaka slovanske lingvistike, našega najožega krajana, sina ljutomerskih sladkih gor, profesorja Franja Miklošiča, koji je takrat dobil red svete Ane s „koronoj“, je tudi vredniku „Novic“ slava došla, in za njegov trud na polju slovanske književnosti krasi prsa Bleiweisova red svetega Vladimirja. Drugo veliko odličje dobil je avstrijski domoljub Dr. Janez Bleiweis od našega svitelega cesarja Franca Jožefa I., ki so z lastnoročnim pismom od 10. dec. 1866. g. Dr. Janezu Bleiweisu v priznanje izvrstne zvestobe in udanosti, vsestranske djanske podpore vladnih in vojaških naredeb, premilostno podelili vitežki križ reda Franca Jožefa. Tudi tretje odlikovanje izhaja od našega cesarja in kranjskega vojvoda, ki so z najvišoj odloko meseca septembra t. l. g. Dr. Janeza Bleiweisa namestnikom deželnega glavarja za vojvodino kranjsko imenovali.

Kdo izmed nas bi tedaj ne bil ponosen tako zasluženega, tako odlikovanega moža imenovati

svojim rojakom? Kdo se pri teh radostnih dokazih visoke milosti nebi spomnil rečih slavnega pesnika: „Vse ga slavi, vsi so vneti, — Zvezda se na prsih sveti — Cesar clo ga čisla sam.“ — In zato ste pravo zadeli gospodje odborniki čitavnice naše, ko ste v sednici svoji dne 6. novembra v imenu našega društva jubilantu podelili ono najviše odličje, s katerim društvo koga spoštovati zamore, naimenovavši gospoda doktorja Janeza Bleiweisa častnim udom čitavnice ptujske. Gospoda moja! Trdno sem osvedočen, da izražujem misli Vas vseh, či končam govor svoj z rečmi: Bog nam ohrani očeta Janeza Bleiweisa na srečo in diko drage naše očetnjave, da bi še dolgo let zanaprej, nam mlajšemu zarodu, svetil s svojim sijajnim zgledom skalovitega, neomadežanega značaja, neprestanega delovanja na polju narodne omike in žrtvovalnega rodoljubja! Slava našem častnemu udu! Živio še mnogaja leta!

Gospodarske stvari.

Kako dolgo se sme molzti krava, ki je za pleme.

M. Ne le za zdravje krave same je silne važnosti, da se ne molze dalj časa, ko šest mesecev po novi brejosti, ampak tudi za zdravje teleta, ktereга nosi v sebi. Do šestega meseca brejosti je plod še majhen ali od tega časa se pa silno naglo razvija in raste. Če se sedaj breja krava še na dalje molze, je to na škodo na dve strani. Krava postane, ker se preveč izdeluje, lahko tuberkulozna in pogostoma izvrže. Najrajši izvržejo krave v sedmem mesecu brejosti. Če gre dobro, je tele slabo, malo za življenje sposobno, ki ima klico za bolehnost že v sebi. Treba je samo pokazati na krave, ki se z tropinami iz žganjarij krmijo in na njihova teleta, da se prepričamo o resničnosti prej rečenega. Znano je namreč, da ni krme, ki bi toliko mleka dajala, ko ravno žganjeve tropine. Pa tudi po nobeni drugi krmi ni toliko tuberkuloznih in sploh bolnih krav in tako malo za življenje sposobnih telet. Zgodi se, da nobeno, če tudi popolnoma iznošenih telet dalje ko tri do štiri dni pri življenju ne ostane, akoravno pije mleko od druge krave, ki se ne krmi z tropinami, ampak z drugo popolnoma zdravo klajo. Največa škoda pa za plemensko čredo je to, da postanejo po predolgem molzenju ravno najboljše mlekarice nezdrave. Ne smelo bi se toraj nikdar dalje, ko povedani čas, molzti, gotovo bi si bili dosti na boljšem, ko pa pri predolgem molzenju. Večidel prebivavecev mužavin na severnem Nemškem ima le po 10—15 krav. Pri teh pa gledajo na to, da kolikor mogoče vse meseca februarja in marca teletijo, da imajo potem do jeseni, ko krave v hlev postavijo, kolikor največ mleka. Odtod pa pustijo vse krave suho stati in jih nič več ne molzejo. Da imajo za domače potrebe kaj mleka, pustijo kravo na stari molzi